

กระบวนทัศน์ใหม่ ทางการบริหารการศึกษา

รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ

กระบวนทัศน์ใหม่ทางการบริหารการศึกษา

รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ.

กระบวนทัศน์ใหม่ทางการบริหารการศึกษา.-- สงขลา : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ, 2567.

95 หน้า.

1. การบริหารการศึกษา. I. ดร.รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ, ผู้วาดภาพประกอบ. II. ชื่อเรื่อง.
371.2

ISBN 978-616-616-889-1

ebook

371.2

ISBN 978-616-616-890-7

ลิขสิทธิ์เป็นของผู้เขียน

ผู้เขียน รองศาสตราจารย์ ดร.รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ

พิมพ์ครั้งที่ 1 ตุลาคม พ.ศ.2567 จำนวน 500 เล่ม

ที่อยู่ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ

อีเมล rungchatchadaporn@tsu.ac.th

โทรศัพท์ 074-317-600 ต่อ 3121 โทรศัพท์มือถือ 089-8333022

โทรสาร 074-317-682

พิมพ์ที่ เหมการพิมพ์

จำนวนหน้า 90 หน้า

พิมพ์ครั้งที่ 1 จำนวน 500 เล่ม ปีที่พิมพ์ 15 ตุลาคม 2567

ออกแบบปก รองศาสตราจารย์ ดร.รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ

คำนำ

ในยุคปัจจุบันที่การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี เศรษฐกิจ และสังคมเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง การบริหารการศึกษาจึงต้องปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและสังคม การพัฒนากระบวนการทัศน์ใหม่ทางการบริหารการศึกษาจึงกลายเป็นสิ่งสำคัญที่ไม่อาจมองข้ามได้ หนังสือเล่มนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเสนอมุมมองใหม่ ๆ เกี่ยวกับการบริหารการศึกษารวมถึงแนวคิด หลักการ และกลยุทธ์ที่ทันสมัย เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการศึกษาที่ตอบโจทย์ยุคสมัยใหม่

หนังสือ "กระบวนการทัศน์ใหม่ทางการบริหารการศึกษา" จะนำเสนอเนื้อหาที่ครอบคลุมทั้งในด้านทฤษฎีและการปฏิบัติ โดยมีการอธิบายถึงการบริหารการศึกษาที่ต้องคำนึงถึงการพัฒนาทางดิจิทัล การสร้างความร่วมมือระหว่างองค์กรภาครัฐและเอกชน และการสร้างคามยั่งยืนในระบบการศึกษา ผู้อ่านจะได้เรียนรู้แนวคิดที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริงในบริบทของการบริหารการศึกษาในทุกระดับ ตั้งแต่โรงเรียนไปจนถึงการบริหารการศึกษาในระดับชาติ

ข้าพเจ้าหวังเป็นอย่างยิ่งว่าหนังสือเล่มนี้จะเป็นประโยชน์แก่ผู้บริหารการศึกษา นักวิชาการ นักศึกษา และบุคคลทั่วไปที่สนใจในการพัฒนาการศึกษาในยุคดิจิทัล เพื่อให้สามารถสร้างระบบการศึกษาที่มีคุณภาพ มีประสิทธิภาพ และเป็นที่ยอมรับของสังคมไทยในอนาคต

รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ

สารบัญ

	หน้า
บทนำ	5
1 การคิดเชิงออกแบบ (Design thinking)	10
2 นวัตกรรมการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม	22
3 การศึกษาอัจฉริยะเพื่อสร้างเศรษฐกิจ 4.0	27
4 การศึกษาอัจฉริยะเพื่อสร้างสังคม 5.0	33
5 กฎแห่งความสำเร็จในยุคหุ่นยนต์โลกาภิวัตน์	37
6 การออกแบบโรงเรียนการเรียนรู้ใหม่ผ่านวิกฤตโควิด-19	41
7 นวัตกรรมพลิกผันนวัตกรรมพลิกผัน	46
8 ดีเอ็นเอนวัตกรรมพลิกผัน	50
9 การออกแบบนวัตกรรมการบริหาร.....	55
10 การเปลี่ยน “การสูญเสียการเรียนรู้”	59
11 ผู้เชี่ยวชาญในทักษะของนวัตกรรมพลิกผัน	66
12 มาตรฐานวิชาชีพผู้บริหารการศึกษาที่พึงประสงค์.....	72
13 การเรียนรู้ใหม่ความรู้จากการถอดรหัส	78
14 นวัตกรรมการบริหารแบบรวมพลังผสานความต่าง อย่างสร้างสรรค์	83

บทนำ

กระบวนทัศน์ใหม่ของการบริหารการศึกษามุ่งเน้นการปรับเปลี่ยนระบบการศึกษาให้สามารถตอบสนองต่อความต้องการของสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและไม่คาดคิด (disruptive change) โดยเฉพาะการเกิดขึ้นของนวัตกรรมพลิกโฉม (disruptive innovation) ซึ่งเป็นแนวคิดที่ Clayton Christensen ศาสตราจารย์จากมหาวิทยาลัย Harvard ได้เสนอไว้ว่า การเปลี่ยนแปลงนี้เกิดจากบริษัทขนาดเล็กหรือบริษัทที่มีทรัพยากรจำกัดสามารถก้าวขึ้นมาแข่งขันกับบริษัทขนาดใหญ่ในอุตสาหกรรมได้ โดยเริ่มต้นในตลาดระดับล่างหรือตลาดใหม่เป็นหลัก

ในช่วง พ.ศ. 2548-2556 ประเทศที่ขับเคลื่อนเศรษฐกิจด้วยนวัตกรรม (innovation-driven economy) เช่น สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น และสิงคโปร์ มีอัตราการยื่นจดสิทธิบัตรในระบบ PCT (Patent Cooperation Treaty) สูงมาก โดยสหรัฐอเมริกายื่นจดสิทธิบัตรเฉลี่ยปีละ 50,211 รายการ ญี่ปุ่น 32,977 รายการ และสิงคโปร์ 608 รายการ ในขณะที่ประเทศไทยยื่นจดเพียง 37 รายการต่อปี (สำนักงานคณะกรรมการนโยบายวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรมแห่งชาติ, 2557)

สังคมจึงคาดหวังว่าระบบการศึกษาจะมีบทบาทสำคัญในการเสริมสร้างขีดความสามารถของคนไทยในการคิดค้นนวัตกรรม โดยเฉพาะในด้านสิ่งประดิษฐ์ อย่างไรก็ตาม การที่จะบรรลุเป้าหมายนี้จำเป็นต้องปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์การบริหารการศึกษา จากการเน้นเพียงการสอนให้ "อ่านออก เขียนได้ คิดเลขเป็น" ไปสู่การบริหารการศึกษาที่มุ่งสร้างคนให้เป็นนวัตกรรม ซึ่งมีความสามารถในการสร้างสรรค์นวัตกรรมที่ตอบโจทย์สังคมในยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

แนวคิดจาก Clayton Christensen ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับ **Disruptive Innovation** ซึ่งเป็นกระบวนการที่บริษัทขนาดเล็กหรือบริษัทใหม่สามารถก้าวขึ้นมาท้าทายและส่งผลกระทบต่อบริษัทขนาดใหญ่ที่เป็นผู้นำในอุตสาหกรรม แนวคิดนี้สามารถประยุกต์ใช้กับการศึกษาในแง่ที่ว่า ระบบการศึกษาจะต้องถูกพัฒนาเพื่อสร้างนักนวัตกรรมที่สามารถตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ได้

การบริหารการศึกษาในยุคเดิมมุ่งเน้นไปที่การให้ความรู้พื้นฐาน เช่น การอ่านออกเขียนได้ และการคำนวณ แต่ในยุคใหม่ กระบวนทัศน์นี้จำเป็นต้องเปลี่ยนไปสู่การบริหารที่เน้นการพัฒนานักเรียนให้เป็น **นักนวัตกรรม (Innovators)** ที่มีความคิดสร้างสรรค์ และสามารถสร้างนวัตกรรมได้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวโน้มของประเทศที่ขับเคลื่อนเศรษฐกิจด้วยนวัตกรรม (innovation-driven economy)

ตัวอย่างจากต่างประเทศ ประเทศที่มีการขับเคลื่อนเศรษฐกิจด้วยนวัตกรรม เช่น สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น และสิงคโปร์ มีอัตราการยื่นจดสิทธิบัตรและการประดิษฐ์ที่สูง ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการเน้นไปที่การพัฒนา นวัตกรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาในภาคการศึกษาและอุตสาหกรรม

สถานการณ์ในประเทศไทย ในขณะที่ประเทศที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรมมีอัตราการยื่นจดสิทธิบัตรที่สูงมาก ประเทศไทยมีการยื่นจดสิทธิบัตรเฉลี่ยเพียงปีละ 37 รายการ ซึ่งต่ำกว่าประเทศพัฒนาแล้วมาก ความคาดหวังของสังคมไทยจึงอยู่ที่การปฏิรูปการศึกษาครั้งใหญ่

โดยเฉพาะการสร้างระบบการศึกษาที่สามารถพัฒนาทักษะการคิดสร้างสรรค์และการสร้างนวัตกรรมในระดับบุคคลและระดับชาติได้

ความสำคัญของการสร้างนวัตกรรม การบริหารการศึกษาในยุคใหม่ควรมุ่งเน้นการพัฒนานักเรียนให้มีคุณสมบัติที่สามารถสร้างสรรค์นวัตกรรมได้ ซึ่งหมายความว่าผู้เรียนต้องมีทักษะการคิดอย่างสร้างสรรค์ การแก้ปัญหา การเรียนรู้ตลอดชีวิต และการทำงานร่วมกันเป็นทีม กระบวนทัศน์นี้ไม่ได้จำกัดเฉพาะในด้านวิชาการเท่านั้น แต่ยังครอบคลุมถึงการพัฒนาทักษะในด้านสังคมและอารมณ์ เพื่อให้นักเรียนสามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

สรุป

การบริหารการศึกษาในยุคโลกดิจิทัลและการเปลี่ยนแปลงแบบพลิกโฉมต้องมุ่งเน้นไปที่การสร้างคนให้เป็นนวัตกรรม โดยเน้นการพัฒนาความสามารถในการสร้างสรรค์นวัตกรรม ความสามารถในการปรับตัว และแก้ไขปัญหา และการใช้ข้อมูลเพื่อการตัดสินใจอย่างมีประสิทธิภาพ สังคมไทยคาดหวังให้ระบบการศึกษาเป็นแรงขับเคลื่อนที่สามารถสร้างขีดความสามารถทางนวัตกรรมให้กับคนไทย เพื่อให้สามารถแข่งขันและก้าวทันประเทศที่ขับเคลื่อนเศรษฐกิจด้วยนวัตกรรม

เอกสารอ้างอิง

- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2564). *การจัดการศึกษาในยุคดิจิทัล: ความท้าทายและโอกาส*. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2563). *แผนพัฒนาการศึกษาภายใต้ยุทธศาสตร์ประเทศไทย 4.0*. สำนักงานนโยบายและแผนการศึกษา.
- ศิริพร เกียรติสุรนนท์. (2562). ภาวะผู้นำในยุคดิจิทัล: ความท้าทายและบทบาทในการเปลี่ยนแปลงองค์กร. *วารสารบริหารธุรกิจ*, 12(1), 45-57.
- Christensen, C. M., Raynor, M. E., & McDonald, R. (2019). *Disruptive Innovation: How Useful Is the Theory?*. *Harvard Business Review*, 97(4), 44-53.
- OECD. (2020). *Education in the Digital Age: How New Technologies Are Reshaping Education and Learning*. Paris: OECD Publishing.
- Schwab, K. (2021). *The Fourth Industrial Revolution*. World Economic Forum.